

Güncel Üroloji

Genişletilmiş ve Güncellenmiş 3. Baskı

Editörler

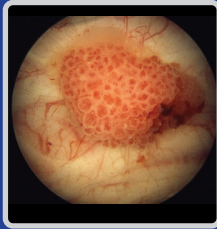
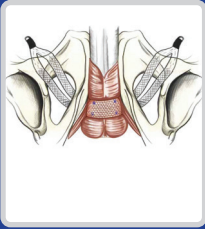
Prof. Dr. Ateş KADIOĞLU

Prof. Dr. İlker SEÇKİNER

Doç. Dr. Hüseyin Cihan DEMİREL

Op. Dr. Samet ŞENEL

Op. Dr. Fatih SANDIKÇI

TÜD/TÜRK ÜROLOJİ AKADEMİSİ YAYINI NO: 25

Bu kitap RECORDATI'nin koşulsuz eğitim desteğiyle basılmıştır.

GÜNCEL ÜROLOJİ

Genişletilmiş ve Güncellenmiş 3. Baskı

Editörler

Prof. Dr. Ateş KADIOĞLU

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı, Androloji Bilim Dalı

Prof. Dr. İlker SEÇKİNER

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Hüseyin Cihan DEMİREL

İstanbul Aydın Üniversitesi VM Medical Park Florya Hastanesi Üroloji Kliniği

Op. Dr. Samet ŞENEL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir Hastanesi Üroloji Kliniği

Op. Dr. Fatih SANDIKÇI

Artvin Hopa Devlet Hastanesi Üroloji Kliniği

TÜD/TÜRK ÜROLOJİ AKADEMİSİ YAYINI NO: 25

© 2022 Türk Üroloji Derneği/ Turkish Association of Urology

Tüm hakları saklıdır.

Güncel Üroloji
Genişletilmiş ve Güncellenmiş 3. Baskı

Editörler:

Prof. Dr. Ateş KADIOĞLU

Prof. Dr. İlker SEÇKİNER

Doç. Dr. Hüseyin Cihan DEMİREL

Op. Dr. Samet ŞENEL

Op. Dr. Fatih SANDIKÇI

ISBN: 978-605-68063-7-7

Birinci Baskı Kasım 2016

İkinci Baskı Haziran 2018

TÜD/TÜRK ÜROLOJİ AKADEMİSİ YAYINI NO: 25

Yayımcı	: Türk Üroloji Derneği/ Turkish Association of Urology Prof. Nurettin Öktem Sokak, Lale Palas Apt., 18/2 34382 Şişli - İstanbul
Yayımcı Sertifika No	: 20594
Baskı / Cilt	: Pelikan Basım Matbaa Kayabaşı Mah. Ulubatlı Hasan Cad. Giriş Kayaşehir Sit. D Blok No: 2 2H 19 Başakşehir-İstanbul
Matbaa Sertifika No	: 40619
Sayfa Tasarımı - Düzenleme	: Nobel Tıp Kitabevleri - Hakkı Çakır
Baskı Tarihi	: Ekim 2022 - İstanbul

Türk Üroloji Derneği/ Turkish Association of Urology

Prof. Nurettin Öktem Sok. 18/2 Şişli / İstanbul

Tel/Phone : +90 212 232 46 89

Faks/Fax : +90 212 233 98 04

www.uroturk.org.tr

Değerli Meslektaşlarımız ve Tıpta Uzmanlık Öğrencileri,

Türk Üroloji Derneği eğitim, bilim ve teknoloji politikası çerçevesinde TÜAK tarafından koordine edilen kitap dizisinden “Güncel Üroloji” üçüncü baskı kitabını üyelerimiz ve tıpta uzmanlık öğrencilerinin kullanımına sunmaktan büyük mutluluk duymaktayız. Tıpta / Ürolojide üretilen bilginin yarılanma süresi beş yıl olup güncel bilginin meslektaşlarımıza ve tıpta uzmanlık öğrencilerine kısa sürede ve evrensel bilgi ışığında ulaştırılması önem kazanmaktadır.

“Güncel Üroloji” üçüncü baskı kitabı, Prof. Dr. Ateş Kadioğlu, Prof. Dr. İlker Seçkiner, Doç. Dr. Cihan Demirel , Op. Dr. Fatih Sandıkcı ve Op. Dr. Samet Şenel editörlüğünde hazırlanmıştır. Yayına katkıda bulunan yazarlara teşekkür ederken kitabın meslektaşlarımıza / tıpta uzmanlık öğrencilerine katkısına olan inancımızın tam olduğunu vurgulamak isteriz.

Türk Üroloji Akademisi, **Endoüroloji**’de “Üriner Sistem Taş Hastalığının Tedavisi”, “Robotik Üroloji Güncelleme”, “Ürolojide Lazer Kullanımı”, “Robotik Cerrahinin Ürolojide Dünü, Bugünü ve Yarını” **Nöroüroloji**’de “Üriner İnkontinans Tanı ve Tedavi”, “Pratik Ürodinami El Kitabı”, “Tolterodin SR Hakkında Bilinmesi Gerekenler”, **Rekonstrüktif Cerrahi**’de “Üretra Darlıklarında Tanı, Tedavi ve Takip Protokolleri Kılavuzu”, “Üretra Darlıklarına Yaklaşım”, **Androloji**’de “Erkek ve Kadın Cinsel Sağlığı”, “Tek Karbon Siklusu Üzerinden Etki Eden Tamamlayıcı Tedavilerin Erkek İnfertilitesindeki Yeri”, “Sorularla Erektile Disfonksiyon Tanı ve Tedavisinde İntrakavernozal Prostaglandin E1 Uygulamasının Değerlendirilmesi”, “Tribulus Terrestris (TT)’in Erektile Disfonksiyon Tedavisinde Kullanım”, “Hipogonadizm Tanı, Tedavi ve Takip Kılavuzu”, “Rosgenyl Man’in Erkek İnfertilitesinde Fizyolojik ve Klinik Etkisi”, **Üroonkoloji**’de “Üroonkoloji El Kitabı”, “Metastatik Böbrek Tümöründe Güncel Tedaviler Kılavuzu”, “Mesane Kanseri Güncelleme”, “Böbrek Kanseri Güncelleme”, “Testis Kanseri”, “Lokal İleri Evre Prostat Kanseri Kılavuzu”, “Mesane Kanseri İntravezikal Tedaviler Kılavuzu”, “Kastrasyona Dirençli Prostat Kanseri Tedavi Kılavuzu”, “Prostat Kanseri Multiparametrik Manyetik Rezonans Görüntüleme ve Hedefe Yönelik Biopsi Kılavuzu”, “Ürogenital Sistemde Görülen Prekanseroz Lezyonlar “Üroonkoloji Operatif Atlas”, “Pediatrik Üroloji’de “Çocuk Ürolojisi Güncelleme Kitabı”, **Genel Üroloji**’de “BNO 1045’in (Canephron®) Komplike Olmayan Alt Üriner Sistem Enfeksiyonlarının Tedavisinde Kullanımı”, “Genito-Üriner Sistem Protezleri Atlası”, “Ürolojide Tıp Hukuku”, “TÜAK / Türkiye ESRU Asistan El Kitabı”, “Ürolojide Perioperatif Süreç Yönetimi”, “Ürologlar İstatistik Hakkında Ne Bilmelidir?”, “Genital Siğil Kılavuzu”, “Ürolojide Sık Kullanılan Deney Hayvan Modelleri”, “Genito-Üriner Hastalıklarda Fitoterapinin Yeri”, “Ürolojik Cerrahilerde Tromboprofilaksi”, “Ürolojik Aciller”, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 ve 2019 EAU Güncelleme kılavuzlarını, Güncel Üroloji 2017, 2018 ve 2022 , “Ürolojide Ameliyat Notları” “Kadın Mesane Çıkış Obstrüksiyonu Teşhis ve Tedavi” kitaplarını kullanıma sunmuştur.

Yayıncılıkta ilk kitapları / dergileri hazırlamak zor; bu yayınları devam ettirmek ise daha da zordur. TÜAK tarafından başlatılan ve koordine edilen bu yayınların elektronik versiyonlarıda oluşturulmuş ve kullanıma sunulmuştur. Saygılar sunarız.

Dr. Ateş Kadioğlu

Türk Üroloji Akademisi Koordinatörü

Dr. Abdurrahim İmamođlu

Türk Üroloji Derneği Başkanı

KISIM 1

TEMEL ÜROLOJİK BİLGİLER

Bölüm 1

Ürogenital Sistem Anatomisi 3
Samet ŞENEL, Cüneyt ÖZDEN

Bölüm 2

Ürogenital Sistem Embriyolojisi 19
Akif ERBİN, Ömer SARILAR

Bölüm 3

Ürogenital Sistem Hastalıklarında Semptomlar 33
Cuma AYTEKİN, Mesut TEK

Bölüm 4

Genitoüriner Sistemin Fizik Muayenesi 45
Semih TÜRK, Hüseyin Cihan DEMİREL

Bölüm 5

Renal Fizyoloji, İskemik –Obstrüktif Nefropati ve Renovasküler Hipertansiyon 51
Tufan SÜELÖZGEN, Yusuf Özlem İLBEY

Bölüm 6

Temel Laboratuar Teknikleri 63
Erdal YILMAZ

Bölüm 7

Ürogenital Sistem Radyolojisi 81
Eriz ÖZDEN

Bölüm 8

Ürolojide Kullanılan Nükleer Tıp Yöntemleri 117
Cüneyt TÜRKMEN

Bölüm 9

Girişimsel Üro-Radyoloji 135
Ömer Levent TUNCAY, Muhammet ARSLAN

Bölüm 10

Üriner Obstrüksiyon ve Staz	147
Sefa RESİM, Mehmet KUTLU DEMİRKOL	

KISIM 2**ÜROLOJİK ACİLLER****Bölüm 11**

Akut Skrotum	165
Seyfettin ÇİFTÇİ, Mustafa Melih ÇULHA	

Bölüm 12

Priapizm	173
Arif KALKANLI, Memduh AYDIN	

Bölüm 13

Penil Fraktür	185
Fatih ÖZKAYA	

Bölüm 14

Böbrek ve Üreter Yaralanmaları	191
Osman ERGÜN, Alim KOŞAR	

Bölüm 15

Mesane ve Üretra Yaralanmaları	205
Hakan Görkem KAZICI, Rifat Burak ERGÜL, Reşat AYDIN, Mazhar ORTAÇ	

KISIM 3**ANDROLOJİ/İNFERTİLİTE****Bölüm 16**

Erkek Üreme Fizyolojisi	219
Erhan ATEŞ, Haluk EROL	

Bölüm 17

Ejakülasyon Bozuklukları	229
Ender CAYLAN, Mustafa Faruk USTA	

Bölüm 18

Eretil Disfonksiyon Patofizyolojisi	235
Murat TOPÇUOĞLU, Murat ÇAKAN	

Bölüm 19**Eretil Disfonksiyon Tanı ve Deęerlendirmesi** 245

Emre TOKUÇ, Metin ÖZTÜRK

Bölüm 20**Eretil Disfonksiyon Medikal Tedavisi** 255

İrfan ORHAN

Bölüm 21**Eretil Disfonksiyonun Güncel Cerrahi Tedavisi** 263

Arif KALKANLI, Fuat KIZILAY, Barış ALTAY, Ateş KADIOĞLU

Bölüm 22**Eretil Disfonksiyonda Diğer Tedavi Seçenekleri** 279

Harun ÖZDEMİR, Halil Lütfi CANAT

Bölüm 23**Kadınlarda Cinsel İşlev Bozuklukları** 289

Esin Merve EROL KOÇ, Erdem KOÇ, Ercan YENİ

Bölüm 24**Erkek İnfertilitesinde Değerlendirme** 317

Kasım Emre ERGÜN, Barış ALTAY

Bölüm 25**Erkek İnfertilitesinde Medikal Tedavi** 329

Selahittin ÇAYAN, Erdem AKBAY

Bölüm 26**Erkek İnfertilitesinde Cerrahi Tedaviler ve Sperm Elde Etme Yöntemleri** . . . 337

Arif KALKANLI, Bahadır ERMEÇ, Ateş KADIOĞLU

Bölüm 27**Penil Deformiteler** 345

Erhan DEMİRELLİ, Arif KALKANLI, Ateş KADIOĞLU

Bölüm 28**Skrotal Patolojiler** 355

Eyüp Veli KÜÇÜK, Hakan KARACA

Bölüm 29**Yaşlanan Erkek** 367

Ş. Oğuz DEMİRDÖĞEN, İsa ÖZBEY

KISIM 4**KADIN VE ERKEK İNKONTİNANSI****Bölüm 30**

Üriner Kontinans Mekanizmaları	379
Abdulkadir ZENGİN, Murat DİNÇER	

Bölüm 31

İdrar Kaçırmada Sınıflandırma ve Değerlendirme	387
Ahmet KARAKEÇİ	

Bölüm 32

İnkontinanstaki Ürodinamik İncelemeler	399
Kerem TAKEN	

Bölüm 33

Aşırı Aktif Mesane	413
Abdullah İLKTAÇ, Senad KALKAN	

Bölüm 34

Kadınlarda Stres Tipi İdrar Kaçırma	425
Berat Cem ÖZGÜR, Ali Kaan YILDIZ, Turgay KAÇAN	

Bölüm 35

Pelvik Organ Prolapsusları	443
Ahmet TAHRA, Burhan COŞKUN	

Bölüm 36

Prostatektomi Sonrası İnkontinans	453
Ömer BAYRAK, Ömer TURGUT	

Bölüm 37

Alt Üriner Sistemin Nöromusküler Disfonksiyonu	463
İbrahim HACİBEY, M. Murat DİNÇER	

Bölüm 38

İnterstiyel Sistit/Mesane Ağrı Sendromu	473
Kadir ÖNEM	

Bölüm 39

Genitoüriner Sistem Fistülleri	485
Gökhan ÇEVİK, Tefik AKTOZ	

Bölüm 40

- Gebelikte Ürolojik Problemler 497**
Tolga EROĞLU, Emre ARI, Mustafa KADIHASANOĞLU

KISIM 5**BPH ve AÜSS****Bölüm 41**

- Benign Prostat Hiperplazisinde Etiyoloji, Doğal Seyir ve Tanı. 513**
Ş.Oğuz DEMİRDÖĞEN, Şenol ADANUR

Bölüm 42

- Benign Prostat Hiperplazisinin Medikal Tedavisi 527**
Serkan GÖNÜLTAŞ, Ateş KADIOĞLU

Bölüm 43

- Benign Prostat Hiperplazisinde Cerrahi Tedavi 547**
Onur AÇIKGÖZ, Lütfi TUNÇ

KISIM 6**ÜROONKOLOJİ****Bölüm 44**

- Mesane Tümörleri: Tanı, Sınıflandırma. 559**
Serdar ARISAN

Bölüm 45

- Kasa İnvaze Olmayan Mesane Kanseri 577**
Murat BOZLU, Barış SAYLAM

Bölüm 46

- Kasa İnvaze Mesane Kanseri 585**
Serdar TURAN, Murat DURSUN

Bölüm 47

- Üriner Diversiyonlar ve Rekonstrüksiyonlar. 595**
Kadir TÜRKÖLMEZ

Bölüm 48

- Üst Üriner Sistemin Üroteliyal Kanseri. 607**
Mehmet EZER, Muzaffer EROĞLU

Bölüm 49**Renal Tümörlerde Tanı, Sınıflandırma ve Evreleme. . . . .** 619

Hacı İbrahim ÇİMEN, Hasan Salih SAĞLAM

Bölüm 50**Lokalize ve Lokal İleri Böbrek Tümörlerinde Tedavi Yaklaşımları . . . . .** 629

Sedat SOYUPEK, Sefa Alperen ÖZTÜRK, Taylan OKSAY

Bölüm 51**Metastatik Böbrek Tümöründe Tedavi Yaklaşımları . . . . .** 643

Ahmet GÜZEL, Taylan OKSAY, Sedat SOYUPEK

Bölüm 52**Prostat Kanseri Epidemiyoloji ve Tarama. . . . .** 653

Hüseyin Cihan DEMİREL, Ayhan DALKILIÇ

Bölüm 53**Prostat Kanseri: Etiyoloji, Risk Faktörleri . . . . .** 663

Fatih BIÇAKLIOĞLU, Hasan Rıza AYDIN

Bölüm 54**Prostat Kanseri Evreleme. . . . .** 671

Özer GÜZEL, Ali ATAN

Bölüm 55**Lokalize Prostat Kanseri Aktif İzlem. . . . .** 679

Ali AYRANCI, Şahin KILIÇ, Mutlu ATEŞ

Bölüm 56**Lokalize Prostat Kanseri Fokal Tedavi Yöntemleri. . . . .** 685

Kamil Gökhan ŞEKER, Volkan TUĞCU

Bölüm 57**Radikal Retropubik Prostatektomi . . . . .** 697

Mustafa ATAĞ, Bülent AKDUMAN

Bölüm 58**Metastatik Prostat Kanseri Tedavi . . . . .** 705

Kasım Emre ERGÜN, Bülent SEMERCİ

Bölüm 59**Kastrasyon Rezistan Prostat Kanseri Tedavi Alternatifleri. . . . .** 715

Sakıp ERTURHAN

Bölüm 60**Testis Tümörleri: Tanı, Sınıflandırma ve Evrelendirme** 725

Mehmet Giray SÖNMEZ, Hakan Hakkı TAŞKAPU, Ahmet ÖZTÜRK

Bölüm 61**Testis Tümörlerinde Cerrahi Tedavi** 741

Ozan EFESÖY, Ercüment ULUSOY

Bölüm 62**Malign Testis Tümörlerinde Sistemik Tedavi.** 757

Naziye AK, Mert BAŞARAN

Bölüm 63**Penis Tümörleri** 767

Ediz VURUŞKAN, Zafer Gökhan GÜRBÜZ

Bölüm 64**Pediyatrik Ürolojik Tümörler** 785

Alper BİTKİN

KISIM 7**ÜROLİTİYAZİS VE ENDOÜROLOJİ****Bölüm 65****Taş Hastalığının Epidemiyoloji ve Etiyopatogenezi** 803

Muharrem BATURU, İlker SEÇKİNER

Bölüm 66**Taş Hastalığında Metabolik Değerlendirme.** 813

Bahadır TOPUZ, Murat ZOR, Selahattin BEDİR

Bölüm 67**Taş Hastalığında Görüntüleme Yöntemleri.** 823

Halil Ferat ÖNCEL, Ayhan VERİT

Bölüm 68**Üriner Sistem Taş Hastalıklarında Metafilaksi** 837

Özay DEMİRAY, Ural OĞUZ

Bölüm 69**Üriner Sistem Taş Hastalığında Ekstrakorporeal Şok Dalga Litotripsi** 845

Mehmet USLU, Kemal SARICA

Bölüm 70**Üriner Diversiyon, Augmentasyon ve Nörojen Mesaneli Hastalarda****Taş Hastalığına Yaklaşım** 853

Gökhan ATIŞ

Bölüm 71**Retrograd İntrarenal Cerrahi** 857

Hakan KILIÇARSLAN, Mehmet Çağatay ÇİÇEK,

Bölüm 72**Perkütan Nefrolitotomide Akses Teknikleri** 873

Yusuf ÖZLÜLERDEN, İlker SEÇKİNER

Bölüm 73**Perkütan Nefrolitotripsi** 881

Cengiz ÇANAKÇI, Bilal ERYILDIRIM

Bölüm 74**Supin Perkütan Nefrolitotomi ve Endoskopi Kombine İntrarenal Cerrahi** . . 891

Resul ÇİÇEK, Gökhan GÖKÇE

Bölüm 75**Taş Hastalığında Açık ve Laparoskopik Cerrahi** 899

Eyyup Sabri PELİT, Halil ÇİFTÇİ

Bölüm 76**Anomalili Böbreklerde Taş Cerrahisi** 909

Necip PİRİNÇÇİ, Kemal YILMAZ

Bölüm 77**Üreter ve Mesane Taşlarında Cerrahi Tedavi** 917

Yusuf ŞAHİN, Filip PASLANMAZ, Ahmet Yaser MÜSLÜMANOĞLU

Bölüm 78**Ürolojik Temel Endoskopi: Sistoüretroskopi ve Üreterorenoskopi** 931

Fatih SANDIKÇI, Hasan Nedim Göksel GÖKTUĞ

KISIM 8**LAPAROSKOPIK-ROBOTİK CERRAHİ****Bölüm 79****Laparoskopide Kullanılan Enstrumantasyon, Görüntüleme Sistemleri ve Giriş Teknikleri** 953

Levent İŞIKAY, Mehmet Şakir TAŞPINAR, Emin GÜRTAN

Bölüm 80

Üst Üriner Sistem Laparoskopik Cerrahileri 963
İlhan GEÇİT, Ali BEYTUR, İbrahim TOPÇU

Bölüm 81

Alt Üriner Sistem Laparoskopik Cerrahileri 975
Enis Mert YORULMAZ, Yiğit AKIN

Bölüm 82

Robotik Böbrek Cerrahisi 991
Fuat KIZILAY, Burak TURNA

Bölüm 83

Robotik Sistoprostatektomi ve Üriner Diversiyon 999
Ali Fuat ATMACA

Bölüm 84

Robotik Radikal Prostatektomi 1005
Fatih ALTUNRENDE, Ahmet Semih GÜLESER

Bölüm 85

Laparoskopik ve Robotik Cerrahi Komplikasyonları 1013
Yaşar ÖZGÖK, Murat ZOR

KISIM 9**PEDİATRİK ÜROLOJİ****Bölüm 86**

Enurezis Nokturna 1025
Yılmaz AKSOY

Bölüm 87

Çocuklarda İşeme Disfonksiyonu 1035
Yunus KAYALI, M.Selçuk SILAY

Bölüm 88

Hipospadias, Epispadias-Ekstrofi Vezika 1043
Yusuf KASAP, Yaşar ISSI, Rüştü Cankon GERMİYANOĞLU

Bölüm 89

Posterior Üretral Valfler 1067
Haluk ŞEN

Bölüm 90

Pediyatrik Üroloji-Megaüreter ve Üreterosele 1079
Numan BAYDİLLİ, Deniz DEMİRCİ

Bölüm 91

Üreteropelvik Bileşke Darlığı 1099
Yaşar ISSI, Cemal BİLİR

Bölüm 92

Renal/Üreter ve Toplayıcı Sistem Anomalileri 1107
Gökçe KARLI, Özay ÖZGÜR, Kaya HORASANLI

Bölüm 93

İnmemiş Testis (Kriptorşidizm) 1121
Orhan KOCA, M. İhsan KARAMAN

Bölüm 94

Testis Torsiyonu 1129
İsmail YAĞMUR, Halil ÇİFTÇİ

Bölüm 95

Vezikoüreteral Reflü 1137
Aykut AKINCI, Tarkan SOYGÜR

Bölüm 96

İnterseks (Cinsel Gelişim Kusurları) 1147
Hasan Anıl KURT, Ahmet Reşit ERSAY

KISIM 10**KBY ve RENAL TRANSPLANTASYON****Bölüm 97**

Kronik Böbrek Hastalığı ve Diyaliz 1161
Erol DEMİR, Aydın TÜRKMEN

Bölüm 98

Renal Transplantasyon Endikasyonları ve Hasta Hazırlığı 1169
Sedat TAŞTEMUR, Erkan ÖLÇÜCÜOĞLU

Bölüm 99

Renal Transplantasyon - Cerrahi Teknik 1181
Hasan Anıl KURT, Cabir ALAN

Bölüm 100**Böbrek Naklinin Cerrahi Komplikasyonları ve Komplikasyonların****Yönetimi** 1189

Eren CENGİZ, Ahmet Semih GÜLESER, Mert Ali KARADAĞ

KISIM 11**ÜROLOJİK ENFEKSİYONLAR****Bölüm 101****Üriner Sistemin Nonspesifik Enfeksiyonları** 1197

Öner ODABAŞ, Serkan DOĞAN

Bölüm 102**Ürogenital Sistemin Spesifik Enfeksiyonları** 1217

Mehmet AKTAŞ, Mansur DAĞGÜLLİ

Bölüm 103**Üretrit / Epididimoorşit** 1231

Ali ÇİFT, Ali AYYILDIZ

Bölüm 104**Akut ve Kronik Prostatitler** 1243

Fikret ERDEMİR

Bölüm 105**Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar** 1275

Uğur ÖZTÜRK, Mustafa AYDIN, Mustafa Kemal ATILLA

Bölüm 106**Ürosepsis** 1289

Nezih TAMKAÇ, Sefa Burak PORGALI, Sadık GÖRÜR

KISIM 12**ADRENAL HASTALIKLAR****Bölüm 107****Adrenal Fizyoloji/Artmış ve Azalmış Adrenal Fonksiyon** 1301

Cem SULU, Pınar KADIOĞLU

Bölüm 108**Adrenal Lezyonların Değerlendirilmesi** 1313

Ali YILDIZ, Murat ARSLAN

Bölüm 109**Benign ve Malign Adrenal Tümörlerinde Cerrahi Tedavi** 1319

Mehmet Çağatay ÇİÇEK, İsmet YAVAŞCAOĞLU

KISIM 13**ÜROLOJİDE MEDİKOLEGAL PROBLEMLER VE ÇÖZÜMLERİ****Bölüm 110****Cerrahi Branşlarda Aydınlatılmış Onam** 1335

T. Ahmet SEREL, Güneş SEREL

Bölüm 111**Tıbbi Müdahalede Malpraktis, Komplikasyon ve Kusur Kavramları** 1341

Ahmet SEREL, Güneş SEREL

Bölüm 112**Laparoskopik Cerrahide Yeni Görüntüleme Sistemleri****(4K, 3D, NBI, PDD, IMAGE 1S) ve Yeni Robotik Sistemler** 1347

Atınç TOZSİN, Hakan AKDERE, Ali Serdar GÖZEN

Bölüm 113**Ürolojide 3 Boyutlu Baskı ve Simülasyon** 1361

Serkan ÖZCAN, Emre HURİ

Bölüm 114**Ürolojide Yapay Zeka** 1371

Ahmet SEREL

Op. Dr. Onur AÇIKGÖZ

Pendik Devlet Hastanesi, Üroloji Bölümü

Prof. Dr. Şenol ADANUR

Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Naziye AK

Yozgat Şehir Hastanesi Dahiliye Kliniği

Prof. Dr. Erdem AKBAY

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Hakan AKDERE

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Bülent AKDUMAN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Yiğit AKIN

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Arş. Gör. Dr. Aykut AKINCI

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı,
Çocuk Ürolojisi Bilim Dalı

Prof. Dr. Yılmaz AKSOY

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Ürolojisi Bilim Dalı Başkanı

Op. Dr. Mehmet AKTAŞ

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Tevfik AKTOZ

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Cabir ALAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Barış ALTAY

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Fatih ALTUNRENDE

Prof. Dr. Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesi

Arş. Gör. Dr. Emre ARI

İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Serdar ARISAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Etfal
Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Doç. Dr. Muhammet ARSLAN

Denizli Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi
Radyoloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Murat ARSLAN

İstanbul Okan Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Mustafa ATAK

Üroloji Uzmanı

Prof. Dr. Ali ATAN

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Erhan ATEŞ

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mutlu ATEŞ

SBÜ Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Gökhan ATIŞ

İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mustafa Kemal ATİLLA

SBÜ Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Ali Fuat ATMACA

Memorial Ankara Hastanesi
Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Memduh AYDIN

İstanbul Taksim Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Mustafa AYDIN

SBÜ Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Arş. Gör. Dr. Reşat AYDIN

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Hasan Rıza AYDIN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Trabzon Kanuni ve Eğitim Araştırma
Hastanesi, Üroloji Kliniği

Op. Dr. Ali AYRANCI

SBÜ Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Op. Dr. Cuma AYTEKİN

Gülhane Eğitim Araştırma Hastanesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ali AYYILDIZ

Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mert BAŞARAN

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi
Tıbbi Onkoloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Muharrem BATURU

İzmir Özel Egepol Hastanesi Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Numan BAYDİLLİ

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Ana Bilim Dalı
Çocuk Üroloji Bilim Dalı

Prof. Dr. Ömer BAYRAK

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Selahattin BEDİR

SBÜ Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Ali BEYTUR

Malatya İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Fatih BIÇAKLIOĞLU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Trabzon Kanuni
ve Eğitim Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Cemal BİLİR

İzmir Bakırçay Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Alper BİTKİN

SBU Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Murat BOZLU

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Halil Lütfi CANAT

Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Üroloji Kliniği

Op. Dr. Ender CAYLAN

Antalya Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Arş. Gör. Dr. Eren CENGİZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Kayseri Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Burhan COŞKUN

Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Murat ÇAKAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği, Ankara

Op. Dr. Cengiz ÇANAĞÇI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi
Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Selahittin ÇAYAN

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Gökhan ÇEVİK

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Resul ÇİÇEK

Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Mehmet Çağatay ÇİÇEK

Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Ali ÇİFT

Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Seyfettin ÇİFTÇİ

Özel Kocaeli Hastanesi, Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Halil ÇİFTÇİ

Şanlıurfa Harran Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Hacı İbrahim ÇİMEN

Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mustafa Melih ÇULHA

Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Mansur DAĞGÜLLİ

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Ayhan DALKILIÇ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Op. Dr. Erol DEMİR

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları Anabilim Dalı,
Nefroloji Bilim Dalı

Op. Dr. Özay DEMİRAY

Giresun Üniversitesi Prof. Dr. A. İlhan Özdemir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği,

Prof. Dr. Deniz DEMİRCİ

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Ana Bilim Dalı Çocuk Üroloji Bilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Ş. Oğuz DEMİRDÖĞEN

Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Hüseyin Cihan DEMİREL

İstanbul Aydın Üniversitesi VM Medical Park Florya Hastanesi Üroloji Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Erhan DEMİRELLİ

Giresun Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Mehmet Kutlu DEMİRKOL

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Murat DİNÇER

SBÜ İstanbul Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Serkan DOĞAN

İstanbul Acıbadem Ataşehir Hastanesi Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Murat DURSUN

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Ozan EFESOY

Mersin Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Akif ERBİN

İstanbul Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Fikret ERDEMİR

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Arş. Gör. Dr. Rifat Burak ERGÜL

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Osman ERGÜN

Konya Eğitim Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

Op. Dr. Kasım Emre ERGÜN

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Bahadır ERMEÇ

Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği

Op. Dr. Tolga EROĞLU

İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Muzaffer EROĞLU

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Haluk EROL

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Esin Merve EROL KOÇ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği

Prof. Dr. Ahmet Reşit ERSAY

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Sakıp ERTURHAN

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Bilal ERYILDIRIM

SBÜ Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi
Üroloji Kliniği

Dr. Öğ. Üyesi Mehmet EZER

Kafkas Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. İlhan GEÇİT

Malatya İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Rüştü Cankon GERMİYANOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji ve Çocuk Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Gökhan GÖKÇE

Medicana Sivas Hastanesi Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Hasan Nedim Göksel GÖKTUĞ

Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve
Araştırma Hastanesi

Op.Dr. Serkan GÖNÜLTAŞ

İstanbul Gaziosmanpaşa Eğitim ve Araştırma
Hastanesi Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Sadık GÖRÜR

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ali Serdar GÖZEN

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Semih GÜLESER

Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Kayseri Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Zafer Gökhan GÜRBÜZ

Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Arş. Gör. Dr. Emin GÜRTAN

Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Ahmet GÜZEL

Aydın Devlet Hastanesi Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Özer GÜZEL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir
Hastanesi Üroloji Kliniği

Arş. Gör. Dr. İbrahim HACİBEY

Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Hamidiye Tıp Fakültesi Üroloji Bilim Dalı

Prof. Dr. Kaya HORASANLI

SBÜ Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma
Hastanesi

Prof. Dr. Emre HURİ

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Üroloji Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Yaşar ISSI

İzmir Bakırçay Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Levent İŞIKAY

Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Yusuf Özlem İLBEY

İzmir Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah İLKTAÇ

Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Turgay KAÇAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Sağlık
Uygulama Araştırma Merkezi, Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Mustafa KADHASANOĞLU

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Cerrahpaşa
Tıp Fakültesi, Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Ateş KADIOĞLU

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi,
Üroloji Anabilim Dalı, Androloji Bilim Dalı

Prof. Dr. Pınar KADIOĞLU

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa,
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları
Anabilim Dalı, Endokrinoloji, Metabolizma
ve Diyabet Bilim Dalı

Doç. Dr. Senad KALKAN

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Arif KALKANLI

İstanbul Taksim Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Üroloji Kliniği

Arş. Gör. Dr. Hakan KARACA

SBÜ Ümraniye Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Mert Ali KARADAĞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Kayseri Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Ahmet KARAKEÇİ

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. M. İhsan KARAMAN

Medistate Kavacık Hastanesi Üroloji Kliniği,
İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi
Tıp Fakültesi

Op. Dr. Gökçe KARLI

SBÜ Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma
Hastanesi

Op. Dr. Yusuf KASAP

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir
Hastanesi Üroloji Kliniği

Op. Dr. Yunus KAYALI

Sakarya Yenikent Devlet Hastanesi,
Üroloji Kliniği

Op. Dr. Hakan Görkem KAZICI

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp
Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Şahin KILIÇ

SBÜ Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Hakan KILIÇARSLAN

Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Fuat KIZILAY

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Orhan KOCA

Medistate Kavacık Hastanesi Üroloji Kliniği,
Beykoz Üniversitesi MYÜ

Dr. Öğr. Üyesi Erdem KOÇ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Ankara Şehir Hastanesi Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Alim KOŞAR

Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi
Üroloji Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Anıl KURT

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Eyüp Veli KÜÇÜK

SBÜ Ümraniye Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Ahmet Yaser MÜSLÜMANOĞLU

SBÜ Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Öner ODABAŞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Ankara Şehir Hastanesi Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Ural OĞUZ

Giresun Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Taylan OKSAY

Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. İrfan ORHAN

Elazığ Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üroloji
Anabilim Dalı, Androloji Bilim Dalı

Doç. Dr. Mazhar ORTAÇ

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji
Anabilim Dalı

Doç. Dr. Erkan ÖLÇÜCÜOĞLU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir
Hastanesi Üroloji Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Halil Ferat ÖNCEL

SBÜ Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve
Araştırma Hastanesi

Doç. Dr. Kadir ÖNEM

Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp
Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. İsa ÖZBEY

Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Serkan ÖZCAN

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Harun ÖZDEMİR

Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Eriz ÖZDEN**Prof. Dr. Cüneyt ÖZDEN**

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir
Hastanesi Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Yaşar ÖZGÖK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Üroloji Anabilim
Dalı, Ankara

Prof. Dr. Berat Cem ÖZGÜR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Sağlık
Uygulama Araştırma Merkezi, Üroloji Kliniği

Op. Dr. Özay ÖZGÜR

SBÜ Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma
Hastanesi

Doç. Dr. Fatih ÖZKAYA

Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Yusuf ÖZLÜLERDEN

Denizli Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Metin ÖZTÜRK

İstanbul Haydarpaşa Numune Eğitim ve
Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Sefa Alperen ÖZTÜRK

Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ahmet ÖZTÜRK

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Tıp
Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Uğur ÖZTÜRK

SBÜ Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Arş. Gör. Dr. Filip PASLANMAZ

SBÜ Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Eyyup Sabri PELİT

Şanlıurfa Harran Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Necip PİRİNÇÇİ

Elazığ Fırat Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Arş. Gör. Dr. Sefa Burak PORGALI

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Sefa RESİM

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Hasan Salih SAĞLAM

Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Fatih SANDIKÇI

Artvin Hopa Devlet Hastanesi Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Kemal SARICA

Biruni Üniversitesi, Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Ömer SARILAR

İstanbul Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

Op. Dr. Barış SAYLAM

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. İlker SEÇKİNER

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Bülent SEMERCİ

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Av. Prof. Dr. T. Ahmet SEREL

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Sağlık Hukuku Yüksek Lisans

Msci, Av. Güneş SEREL

Ankara Barosu

Prof. Dr. M.Selçuk SILAY

Memorial İstanbul Bahçelievler Hastanesi, Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Tarkan SOYGÜR

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı, Çocuk Ürolojisi Bilim Dalı

Prof. Dr. Sedat SOYUPEK

İsparta Süleyman Demirel Üniversitesi Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Mehmet Giray SÖNMEZ

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Cem SULU

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji, Metabolizma ve Diyabet Bilim Dalı

Doç. Dr. Tufan SÜELÖZGEN

İzmir Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

Op. Dr. Yusuf ŞAHİN

SBÜ Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği

Op. Dr. Kamil Gökhan ŞEKER

Liv Hospital Vadistanbul, Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Haluk ŞEN

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Samet ŞENEL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir Hastanesi Üroloji Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet TAHRA

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Kerem TAKEN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Üroloji Kliniği

Op.Dr. Nezh TAMKAÇ

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Hakan Hakkı TAŞKAPU

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Arş. Gör. Mehmet Şakir TAŞPINAR

Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Sedat TAŞTEMUR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir Hastanesi Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Mesut TEK

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Emre TOKUÇ

İstanbul Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

Op. Dr. İbrahim TOPÇU

Cizre Devlet Hastanesi Üroloji Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Murat TOPÇUOĞLU

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi EAH Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Bahadır TOPUZ

SBÜ Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği

Arş. Gör. Dr. Atınç TOZSİN

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Volkan TUĞCU

İstinye Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ömer Levent TUNCAY

Denizli Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Lütfi TUNÇ

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üroloji Bölümü

Arş. Gör. Dr. Serdar TURAN

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Arş. Gör. Dr. Ömer TURĞUT

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Burak TURNA

Ege Üniversitesi Üroloji Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı

Arş. Gör. Dr. Semih TÜRK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

Prof. Dr. Cüneyt TÜRKMEN

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Nükleer Tıp Anabilim Dalı

Prof. Dr. Aydın TÜRKMEN

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları Anabilim Dalı,
Nefroloji Bilim Dalı

Prof. Dr. Kadir TÜRKÖLMEZ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbni Sina
Hastanesi Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ercüment ULUSOY

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet USLU

Kafkas Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mustafa Faruk USTA

Antalya Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ayhan VERİT

SBÜ İstanbul Fatih Sultan Mehmet Eğitim ve
Araştırma Hastanesi

Op. Dr. Ediz VURUŞKAN

Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Üroloji Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi İsmail YAĞMUR

Şanlıurfa Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. İsmet YAVAŞCAOĞLU

Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ercan YENİ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Ankara Şehir Hastanesi Üroloji Kliniği

Op. Dr. Ali Kaan YILDIZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Sağlık
Uygulama Araştırma Merkezi, Üroloji Kliniği

Op. Dr. Ali YILDIZ

İstanbul Okan Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Erdal YILMAZ

Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Kemal YILMAZ

T.C. Sağlık Bakanlığı, Malatya Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği

Op. Dr. Enis Mert YORULMAZ

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Üroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Abdulkadir ZENGİN

Bursa Çekirge Devlet Hastanesi
Üroloji Kliniği

Doç. Dr. Murat ZOR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Üroloji Anabilim Dalı, Ankara

İnmemiş Testis (Kriptorşidizm)

Orhan KOCA, M. İhsan KARAMAN

93

Bölüm

GİRİŞ

İnmemiş testis (İT), 1 yaşına gelen erkek çocuklarının yaklaşık %1’inde tespit edilen ve erkek yenidoğan genital organlarını etkileyen en sık konjenital anomalilerden biridir. İnsidansı gestasyonel yaşa bağlı olarak farklılık göstermekte olup, term doğumlarda %1-4.6 oranında iken prematür doğumlarda %1-45 arasında değişkenlik göstermektedir. Kriptorşidik testislerin yaklaşık olarak %70’i ilk 3 ay içerisinde spontan olarak normal lokalizasyonuna inmektedir. Kriptorşidizmin bazı özelliklere göre dağılımı şöyledir:

- ◆ Palpabl %80, nonpalpabl %20
- ◆ Unilateral %68, bilateral %32
- ◆ Sağ taraf %70, sol taraf %30

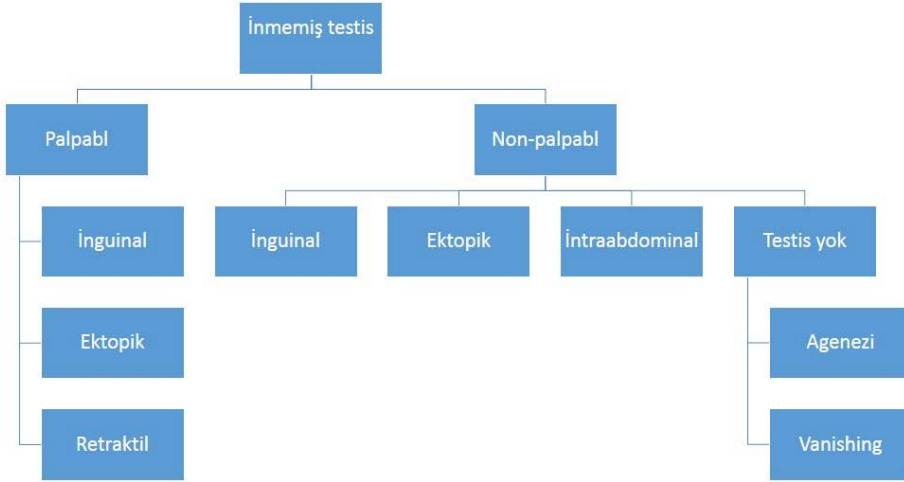
Yunanca “kryptos” (saklı, gizli) ve “orchis” (testis) kelimelerinden türeyen “kriptorşidizm” terimi, skrotumda olmayan testis için kullanılır. Her ne kadar “kriptorşid” ve “inmemiş” sıfatları eşanlamlı gibi kullanılsa da, gerçek böyle değildir. Çünkü kriptorşid testis inmemiş olabileceği gibi,

aynı zamanda ektopik veya atrofik/agenetik de olabilir. Galen ve Vesalius döneminde beri bilinen kriptorşidizm, 18. yüzyılda John Hunter tarafından ayrıntılı olarak tanımlanmış olmasına rağmen, bugün bile sebepleri tam anlaşılamamış olan pediatrik ürolojinin en yaygın cerrahi antitesidir.

Bir ya da iki skrotum kompartmanında testis görülmediği zaman, dikkat edilecek en önemli fiziksel bulgu, testisin palpabl olup olmadığıdır. Bu bulgu, klinik yaklaşımı doğrudan etkiler. Palpabl kriptorşid testisler, tüm kriptorşidlerin %80’ini oluşturur ve gerçek inmemiş testis, ektopik testis ve retraktil testis olarak ayrılabilir. %20’lik grubu teşkil eden non-palpabl kriptorşid testisler ise intra-abdominal, atrofik ve agenetik testislerden oluşur.

Kriptorşidizm etyolojisini açıklamak için birçok teori ileri sürülmüştür: 1. Gubernakulumun yokluğu veya anomalileri, 2. Azalmış batın içi basıncı, 3. Testisin konjenital anormalliği 4. Endokrin anormallikler

İnmemiş testis sınıflaması şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. İnmemiş testis sınıflaması

Palpabl İnmemiş Testis

a. Gerçek inmemiş testis:

Normal embriyolojik iniş yolu üzerinde kalıp, skrotum tabanına inmemiş testislerdir. Dolayısıyla batın içinde, inguinal kanalda veya hemen dış inguinal halkanın çıkışında (preskrotal) bulunabilirler. Bir varyasyon olan “sliding testis” çok kısa bir spermatik korda sahiptir ve elle skrotuma çekilip serbest bırakıldığı anda hemen eski anormal pozisyonuna geri döner. Karıştırılmaması gereken bir diğer klinik durum da “ascending testis”tir. Daha önce skrotumda, inmiş pozisyonda bulunduğu bilinirken, genellikle ilkökul çağında inguinal bölgede palpe edilen testisleri ifade eder. Spermatik kordda bulunan bir fibröz kalıntının, çocuk büyürken kordun uzamasına engel olup testisi yukarı çekmesiyle oluştuğu sanılmaktadır. Testisin geri yukarı çıkışı, iyatrojenik olarak bir kasık fitiği operasyonu sonrasında da görülebilir.

b. Ektopik testis:

Normal iniş yolundan saparak, ipsilateral hemiskrotumdan farklı bir yere yerleşen testistir. En sık görülen ektopik lokalizasyonu Denis-Browne’in süperfisyal inguinal poşudur. Diğerleri; femoral, pubik, penopubik, penil ve perineal ektopik testislerdir. Testiküler ektopi, muhtemelen, gubernakulumun bir segmentinin aşırı gelişip uzamasından veya skrotal giriş obstrüksiyonundan oluşur. Ektopik testis bulunduğu yere fibröz ataşmanlarla yapıştığından, mutlaka cerrahi tedavi endikasyonu vardır.

c. Retraktif testis:

Normal inişini tamamlayıp skrotuma varmasına rağmen, aşırı aktif kremaster refleksi sebebiyle zaman zaman inguinal bölgeye doğru çekilen testislerdir. Kremaster refleksi, iki yaş üzerindeki bütün erkek çocuklarda mevcut olup, genitofemoral sinirin bir fonksiyonudur. Uyluk iç kısmının elle sti-

mulasyonu ile ortaya çıkarılabilir. Retraktif bir testis normal boyuttadır ve elle rahatça skrotuma indirilebilir. Salıverildiğinde ise, en azından kısa bir süre skrotumda kalır.

Nonpalpabl İnmemiş Testis

a. İntraabdominal testis:

İç inguinal halkanın kapalı ve açık olduğu iki varyantı mevcuttur. Kapalı halka varyantı genellikle Prune-Belly sendromu ile birlikte olur. Açık halka varyantında ise, testis batin boşluğundan inguinal kanala girip çıkabilir ve “peeping testis” olarak adlandırılır.

b. Atrofik testis:

Scott tarafından “vanishing testis” olarak tanımlanan bu durumda, testiküler damarlar ve vas deferens mevcut olup testis yok olmuştur. Etyolojide, genellikle üçüncü trimesterde oluşan in utero testiküler torsiyon sorumlu tutulur.

c. Testiküler agenezi:

Embriyonel hayatta gonadal kabartının şekillenmemesi veya kan damarlarının gelişmemesi sonucu testis agenezisi meydana gelir. Vanishing testisin aksine, agenezide ipsilateral Müller kanalı yapıları mevcuttur.

EMBRYOLOJİ:

Testis oluşumu, Y kromozomunun kısa kolundaki SRY (sex-determining region Y linked) geninin varlığıyla, daha döllenme sırasında belirlenir. Bununla beraber, gebeliğin altıncı haftasına kadar, gonadlar baş-

kalaşmadan (çift potansiyelli) kalır. 6. ve 7. haftalarda SRY geni etkisiyle gonadlar testis yönünde başkalaşır. Sekizinci haftaya kadar Sertoli hücreleri gelişir ve Müller kanalının regresyonunu sağlayan MIS (Müllerian inhibitory substance) salgılar. Leydig hücreleri ise, 9. haftadan başlayarak teşekkül eder ve Wolf kanalı gelişimini uyaran testosteronu salgılamaya başlar. Skrotumun da dahil olduğu erkek dış genital yapıları, gebeliğin 10-15. haftaları arasında oluşur.

Testisin transinguinal inişi 24-28. haftalar arasında oluşur ve üçüncü trimester içinde tamamlanır. Normal olarak, doğum öncesinde prosesus vajinalis tamamen oblitere olur; gubernakulum da atrofiye olup bir ligaman halinde kalır. İnmemiş testislerin %90'ında ise, prosesus vajinalis açık kalmıştır.

Henüz kesin bir sonuca ulaşamamış olsa da, bugüne kadarki çalışmalar, testiküler inişin bazı hormonal ve mekanik faktörlerin etkileşimi sayesinde olduğunu göstermektedir. Hormonal faktörler; androjenler (testosteron ve dihidrotestosteron), MIS, descendin, epidermal growth faktör ve östrojenlerdir. Spesifik mekanik faktörler arasında ise, batin duvarı ve batin içi basıncı, gubernakulum, epididim ve genitofemoral sinir sayılabilir.

RİSK VE KOMPLİKASYONLAR:

Aynı zamanda tedavi endikasyonlarını da oluşturan kriptorşidizm riskleri ve komplikasyonları şunlardır:

İnfertilite: Unilateral vakalarda %50, bilateral olgularda ise %75 oranında spermiogram anormallliği saptanır. Tedavi edilme-

miş bilateral kriptorşidizm hemen daima infertilite ile sonuçlanır.

Testis kanseri: Kriptorşid vakalarında 25-30 kez artmış testis kanseri riski mevcuttur. Başka bir bakış açısıyla, inmemiş testisli hastaların %1'inde testis kanseri gelişecektir. Cerrahi orşiopeksi, kanser gelişme insidansını etkilemez, sadece erken palpasyon ve tanıyı kolaylaştırır.

Kasık fıtığı: Tüm inmemiş testislerin yaklaşık %90'ında gizli bir inguinal herni (patent rosesus vajinalis) mevcuttur.

Testis torsiyonu: Normal skrotal ataşmanlar mevcut olmadığından, inmemiş testislerde torsiyon daha kolay oluşur.

Fiziksel travma: İnguinal kanaldaki testisler künt travmalarda kompresyon hasarına daha hassastırlar.

Psikolojik etkiler: Özellikle ilerleyen yaşla beraber, boş bir skrotumun yaratacağı negatif psikolojik etkiler, penil anormallikler kadar olmasa da, önem kazanır.

TANI:

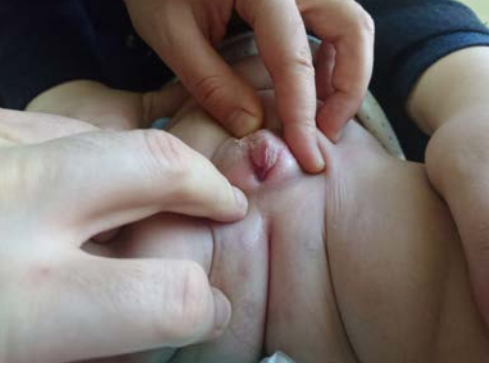
Öyküde anne ve babadaki genetik ve hormonal hastalıklar sorgulanmalıdır. Yine inmemiş testise yönelik medikal ve cerrahi müdahalelerin varlığı sorgulanmalıdır. Kriptorşidizmin tanısı fizik muayene ile konur. Her ne kadar, hekimin tecrübesine bağımlı olsa da, fizik muayene en güvenilir, en doğru, en az invazif ve en ucuz tanı yöntemidir. Kremaster refleksinin zayıf ve yağ

dokusunun az olduğu ilk 6 aylık dönem, fizik muayene ile tanı koymak için en ideal zamandır. Sıcak bir ortamda, sıcak ellerle, gereğinde kayganlaştırıcı kullanarak, spina iliaka anterior superiordan simfiz pubise doğru yapılacak derin bir palpasyon, yüksek tanı şansı doğurur. Sadece yatarak değil, hint fakiri ve çömelme pozisyonlarında da fizik muayene yapılmalıdır. Tek taraflı olgularda karşı testis muayenesinde kompansatris hipertrofi varlığı testiküler agenezi veya atrofiyi düşündürebilmektedir. Bilateral inmemiş testis varlığında cinsel gelişim bozuklukları göz önünde bulundurulmalı ve gerekli olgularda endokrinolojik ve genetik değerlendirme yapılmalıdır.

Nonpalpabl testis için lokalizasyon yöntemleri arasında kullanılan radyolojik görüntüleme teknikleri, en az %20'lik bir yalancı-negatif oranına sahip olduğundan, cerrahi ekarte ettirecek kadar güvenilir değildir. Ultrasonografi ve manyetik rezonans görüntüleme, non-palpabl testisin kesin yerini belirleyip, buna göre uygun ameliyat planı yapmaya ancak çok nadiren yardımcı olabilir.

Bilateral non-palpabl testiste, operatif girişim öncesinde, testosteron üreten testis dokusu varlığını göstermek için HCG stimülasyon testi yapılmalıdır. Resim 1'de ağır hipospadias olgusuna eşlik eden bilateral inmemiş testis olgusu gösterilmektedir.

Bugün için, non-palpabl bir testisi lokalize etmek veya yokluğunu ispatlamak için en güvenilir ve seçkin yöntem, tanısal laparoskopidir. Tanısal değeri yanında laparoskopik yolla orşiektomi veya orşiopeksi yapılıyor olması da, tekniğin diğer bir üstünlüğünü oluşturmaktadır.

Resim 1. Proksimal hipospadiasa eşlik eden bilateral inmemiş testis olgusu.

TEDAVİ:

Altı aydan sonra spontan inişin oldukça nadir olduğu göz önünde bulundurulduğunda hastalığın tedavisine bu dönemden sonra başlanmalıdır. Tedavi bir yaşına kadar bitirilmeye çalışılmalıdır, 18 ayı geçmemelidir. Erken dönemde yapılan tedaviler neticesinde germ ve Leydig hücreleri korunabilir. Yine erken tedavi ile tümör gelişim riski azalmaktadır.

a. Medikal Tedavi:

Değişik hormon preparatları kullanılarak yapılır. Hormonal tedavi tek başına uygulanabileceği gibi, cerrahi öncesinde veya sonrasında da uygulanabilmektedir. Opsiyoneldir. Ektopik testis, klinik inguinal herni varlığı ve geçirilmiş başarısız orşiopeksi durumlarında hormon tedavisi kontrendikedir. Bir başka deyişle testisin skrotuma inmesine anatomik bir engel olmaması gerekmektedir. İki sebeple hormonal tedavi uygulanmaktadır. İlki testisin aşağı indirilmesi, ikincisi ise germ hücrelerinin ve fertilité potansiyelinin korunmasıdır.

Human koriyonik gonadotropin (hCG) ve gonadotropin releasing hormon (GnRH) en sık kullanılan ajanlardır. Luteinizan hormon releasing hormon (LHRH) ve human menopozal gonadotropin (hMG) de tercih edilebilen ajanlar arasındadır. İT’de önerilen ilaç dozları hCG için, 4 hafta süreyle 10 kilogramın altındaki çocuklara 1000 IU, 10-20 kilogram arasındaki çocuklara 1500 IU ve 20 kilogramın üzerindeki çocuklara 2500 IU şeklinde toplam 4000-10000 IU’dur. GnRH nazal sprey şeklinde kullanılmakta olup 4 hafta boyunca günde 1,2 mg olarak ve günde üç doz halinde uygulanmaktadır.

Testisin aşağı indirilmesi amaçlanan çalışmalardan bir hormonal tedavi meta-analizinde, LHRH başarısı (%21), HCG başarısından (%19) daha üstün bulunmuş, her ikisinin de plasebodan (%4) daha başarılı olduğu gösterilmiştir. Daha düşük yerleşimli testislerde cevap daha iyi ve retraktil testislerde başarı oranı %100 bulunmuştur. Bilateral inmemiş testisler, hormonal tedaviden daha iyi istifade ederler. Bu tedavi sonucunda başarıyla inmiş testislerin %10-25’i tekrar yukarı çıkabileceğinden izlem önemlidir.

Hormonal tedavi, şüpheli olgularda retraktil testis tanısını teyid etmede çok yararlı olup, gereksiz cerrahi önlemek için bu endikasyonla kullanılabilir.

Zivkovic ve arkadaşları, yalnızca orşiopeksi yaptıkları ve sadece hormonoterapi verdikleri iki grubu karşılaştırmış ve LHRH ve /veya hCG’nin tek taraflı İT’lerde karşı taraf normal testisin germ hücre yapısı ve anormal histolojisi üzerine etkilerini araştırmıştır. Sonuç olarak hormonoterapinin karşı taraf normal lokalizasyondaki testisin histopatolojisini olumlu etkilediği ve bu esnada germ hücrelerine zarar veril-

mediği gösterilmiştir. Buna karşın, 4 İskandinav ülkesindeki klinisyenlerin İsveç'te yapmış oldukları ve sonuçlarını 2007 yılında "Nordic Consensus on Treatment of Undescended Testis" adıyla sundukları ortak bir çalışmada (İsveç, Norveç, Danimarka ve Finlandiya); hormonal tedavilerin başarı oranının %20'den daha düşük olduğu belirtilmekte, ayrıca uzun dönemde spermatogenez üzerindeki olası olumsuz etkilerinden ötürü hormonoterapiden uzak durmak gerektiği vurgulanmaktadır. Önerileri, bu vakalara 6-12. ay arasında cerrahi müdahale uygulanması yönündedir.

Fertilite potansiyelini korumaya yönelik yapılan çalışmaların en önemli limitasyonu uzun dönemde germ hücrelerinin durumunun bilinmemesidir. Orşiopeksi öncesi veya sonrasında GnRH verildiği takdirde fertilitenin histolojik olarak düzeldiği gözlenmektedir.

Avrupa Üroloji Derneği Çocuk Ürolojisi paneli (EAU Guidelines on Pediatric Urology) hormonal tedaviyi sadece bilateral inmemiş testisli olgularda ve GnRH ile önermektedir (Kanıt düzeyi 4C).

b. Cerrahi Tedavi:

İnmemiş testisin cerrahi tedavisi, spontan iniş ihtimalinin kalmadığı, testisin germ hücrelerinin de yüksek intraabdominal ısıdan henüz etkilenmediği 6 ay-1 yıl arasındaki dönemde yapılmalıdır. Yüksek yerleşimli intraabdominal testislerin ise, ilk 6 ay içinde opere edilmesinde anatomik ve teknik avantajlar vardır.

İki yaşından sonra orşiopeksi yapılma kararı, o testisin kişiye sağlayacağı yara-
ra dayalı olarak verilmelidir. Özellikle 10

yaşından sonra tespit edilen tek taraflı bir inguinal veya abdominal testis için orşiektomi tavsiye edilir. Bazı otörler, malignite riski nedeniyle, hangi yaşta olursa olsun, tek taraflı intraabdominal testislerin çıkarılmasını savunurlar. Öte yandan, 32 yaşından itibaren, orşiektominin cerrahi ve anestetik riski, testiküler kanser riskinden fazla olacağından ameliyat önerilmez.

Standart inguinal eksplorasyon ve orşiopeksinin temel prensipleri:

- Testisin izole ve mobilize edilmesi
- Eşlik eden inguinal herninin onarılması
- Spermatik kordun mobilizasyonu
- Testisin skrotum içine fiksasyonudur.

1. Palpabl testiste cerrahi tedavi:

Inguinal cilt kıvrımı üzerinden küçük bir insizyonla yapılacak, inguinal orşiopeksidir. Hemen daima outpatient (hastanede yatmadan-ayaktan tedavi) cerrahi olarak gerçekleştirilir. Başarı oranı %90'ın üzerindedir.

2. Nonpalpabl testiste cerrahi tedavi:

Teknik olarak daha zor ve başarısı daha düşüktür. Alternatifler şöyle sıralanabilir:

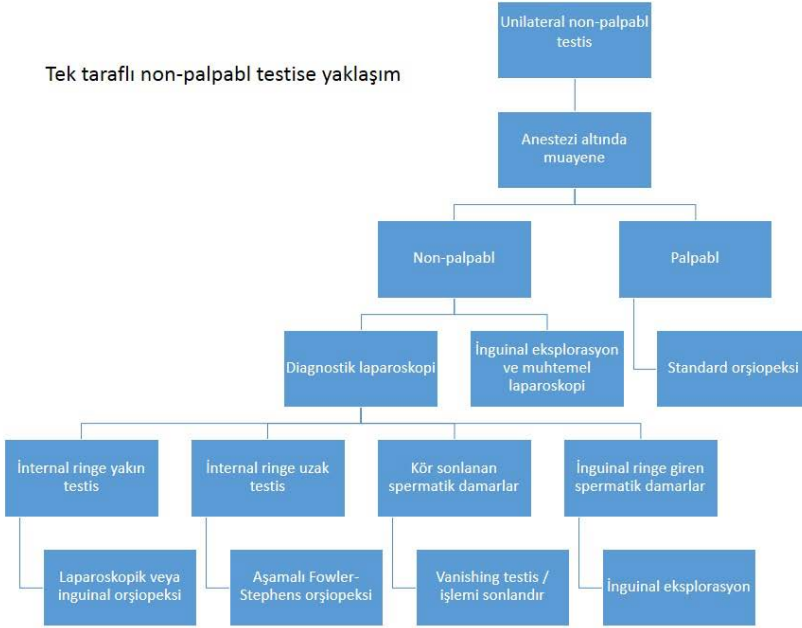
a) Terapötik laparoskopi:

- Orşiektomi
- Fowler-Stephens orşiopeksinin birinci seansı
- Primer orşiopeksi

b) Açık cerrahi:

- Orşiektomi
- Fowler-Stephens orşiopeksi

Tek taraflı non-palpabl testise yaklaşım

Şekil 2. Tek taraflı non-palpabl testise yaklaşım

1. Tek aşamalı
  2. İki aşamalı
- İki aşamalı klasik orşiopeksi
  - Mikrovasküler ototransplantasyon
- Tek taraflı non-palpabl inmemiş testise yaklaşım şekil 2’de gösterilmektedir.

Cerrahi tedavinin teknik başarısıyla ilgili bir literatür meta-analizinden alınan sonuçlar şöyledir:

1. Preoperatif testis pozisyonuna göre:
  - Abdominal testis %74
  - Peeping testis %82
  - Kanaliküler testis %87
  - Preskrotal testis %92
2. Uygulanan prosedüre göre:
  - İnguinal girişim %89
  - Transabdominal girişim %81
  - Tek aşamalı Fowler-Stephens %67
  - İki aşamalı Fowler-Stephens %73

- Mikrovasküler ototransplantasyon %84

Cerrahi olarak çıkarılan ya da başından beri yok olan bir testis yerine, skrotuma testis protezi yerleştirilebilir. Daha emniyetli protez materyallerinin geliştirilmesiyle, gelecekte bu opsiyonun kullanımı daha da artacaktır.

İnmemiş testis ve fertilitte

İnmemiş testisli hastalarda fertilitteyi etkileyen germ hücre kaybı, maturasyon bozukluğu ve fibrozis gibi birçok faktör vardır. Tedavi edilmiş iki taraflı inmemiş testis öyküsü olanlarda daha düşük fertilitte oranları olmasına karşın yardımcı üreme yöntemlerinin de kullanılmasıyla birlikte benzer babalık oranlarının olduğu bilinmektedir.

Tedavisiz kalan olguların %100'ünde oligospermi, %75'inde azospermi bulunur.

KAYNAKLAR

1. Sijstermans K, Hack WW, Meijer RW, van der Voort-Doedens LM. The frequency of undescended testis from birth to adulthood: a review. *Int J Androl*, 2008. 31: 1.36.
2. Berkowitz GS, Lapinski RH, Dolgin SE, Gazella JG, Bodian CA, Holzman IR. Prevalence and natural history of cryptorchidism. *Pediatrics*, 1993. 92: 44.
3. Engeler DS, Höslı PO, John H, Bannwart F, Sulser T, Amin MB, et al. Early orchiopexy: prepubertal intratubular germ cell neoplasia and fertility outcome. *Urology*, 2000. 56: 144.
4. Rajfer J, Handelsman DJ, Swerdloff RS, Hurwitz R, Kaplan H, Vandergast T, et al. Hormonal therapy of cryptorchidism. A randomized, double-blind study comparing human chorionic gonadotropin and gonadotropin-releasing hormone. *N Engl J Med*, 1986. 314: 466.
5. Zivkovic D, Bica DG, Hadziselimovic F. Effects of hormonal treatment on the contralateral descended testis in unilateral cryptorchidism. *J Pediatr Urol* 2006;2:468-72.
6. Ritzén EM, Bergh A, Bjerknes R, Christiansen P, Cortes D, Haugen SE, et al. Nordic consensus on treatment of undescended testes. *Acta Paediatr* 2007;96:638- 43.
7. Tekgul S, Doğan HS, Kocvara R, Nijman JM, Radmayr C, Stein R, et al. EAU Guidelines on Paediatric Urology 2017.
8. Hadziselimovic, F, Herzog B. The importance of both an early orchidopexy and germ cell maturation for fertility. *Lancet*, 2001. 358: 1156.
9. Walsh TJ, Dall'Era MA, Croughan MS, Carroll PR, Turek PJ. Prepubertal orchiopexy for cryptorchidism may be associated with lower risk of testicular cancer. *J Urol*, 2007. 178: 1440.
10. Radmayr C, Oswald J, Schwentner C, Neururer R, Peschel R, Bartsch G. Long-term outcome of laparoscopically managed nonpalpable testes. *J Urol*, 2003. 170: 2409.